

สำเนา

ที่ กษ 1204/8436

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10200

๒๑ กันยายน ๒๕๔๙

เรื่อง ทวีการณีสั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดหนองบัวลำภู ที่ นก 0011/513

ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

ด้วยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดหนองบัวลำภู (ส.ป.ก. หนองบัวลำภู) มีหนังสือ ทวีการณีนางสุบรร ภิรมย์จิตร ผู้ใช้หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) เลขที่ 3063 เป็นประกันการกู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ของนายประครอง ภิรมย์จิตร ซึ่งเป็นสามี ไม่ชำระหนี้ ธ.ก.ส. แม้บุคคลทั้งสองจะได้รับหนังสือเตือนตามระเบียบ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วย การให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ แล้วนั้น ส.ป.ก. หนองบัวลำภู ต้องเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด หนองบัวลำภู (คปจ. หนองบัวลำภู) พิจารณาสั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินเฉพาะแปลง ที่เป็นประกันการกู้เงินหรือทุกแปลงที่ได้รับจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และเกษตรกรรายใหม่จะต้องชำระหนี้แทนในที่ดินแปลงใด เป็นจำนวนเงินตามราคาประเมินของที่ดิน ที่เป็นประกันหรือคดภาระหนี้ที่ใช้ ส.ป.ก. 4-01 เป็นประกัน

ส.ป.ก. พิจารณาแล้วขอเรียนดังนี้

๑. เกษตรกรผู้ได้รับ ส.ป.ก. 4-01 หลายแปลง หากไม่ชำระหนี้ ธ.ก.ส. ตามที่ได้ผูกพันตน ไว้ในฐานะถูกหนี้ยึดตามสัญญาภายในเวลาที่กำหนด และคปจ. มีมติสั่งให้คืนสิทธิในที่ดิน เกษตรกร รายนั้นต้องคืนสิทธิในที่ดิน ส.ป.ก. ทุกแปลง แม้ที่ดินบางแปลงจะไม่ได้นำไปเป็นประกันการกู้เงิน ธ.ก.ส. ก็ตาม ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วย การให้เกษตรกร และ สถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ใน ที่ดินฯ ข้อ ๗ (๙) และข้อ ๑๑ ซึ่งกำหนดให้เกษตรกรคืนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ในกรณีไม่ปฏิบัติตามพันธะกรณีที่มิได้อยู่กับสถาบันการเงินที่ดำเนินงานร่วมกับ ส.ป.ก. แต่การ

/สินสิทธิ.....

สิทธิดังกล่าวเป็นการตัดสินใจของเกษตรกรรวมตลอดถึงบรรดาทายาทของเกษตรกรในการสืบทอดมรดกสิทธิ ดังนั้น การนำเรื่องเสนอ คปจ.หนองบัวลำภู เพื่อสั่งให้เกษตรกรสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก.หนองบัวลำภูต้องดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบให้ชัดเจนนับตั้งแต่การมีหนังสือเตือนเพื่อให้โอกาสแก่เกษตรกรเข้าใจเหตุแห่งการสิ้นสิทธิหรือได้แย้งแสดงเหตุผล มีการรวบรวมพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติ ไม่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยในชั้นพิจารณาของ คปจ. เพื่อให้มติ คปจ.สั่งให้สิทธิดังกล่าวถูกต้องและเป็นธรรม

2. ตามบันทึกข้อตกลงในการดำเนินงานระหว่าง ส.ป.ก. กับ ธ.ก.ส. เรื่อง การให้เกษตรกรผู้ได้รับสิทธิในที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมขอรับสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2546 หากเกษตรกรใช้ ส.ป.ก. 4-01 เป็นประกันการกู้เงิน ธ.ก.ส. และไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ส.ป.ก. จะดำเนินการให้เกษตรกรสิทธิในที่ดินตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และนำที่ดินนั้นไปจัดให้เกษตรกรรายใหม่ ซึ่งยินยอมชำระหนี้แก่ ธ.ก.ส. แทน ดังนั้น เกษตรกรรายใหม่ซึ่ง คปจ. เห็นชอบให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินจึงต้องรับภาระหนี้เฉพาะแปลง และจำนวนเงินที่เกษตรกรรายเดิมเป็นหนี้จากการกู้เงินโดยใช้ ส.ป.ก. 4-01 เป็นประกัน

อนึ่ง มีข้อสังเกตจากการพิจารณาข้อหาหรือกรณีนางสุบรรและนายประครอง ภิรมย์จิตรได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. ซึ่งรวมเนื้อที่แล้วเกินกว่ากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนด หาก ส.ป.ก.หนองบัวลำภูตรวจสอบแล้วเป็นความผิดพลาดในการจัดที่ดินให้ดำเนินการแก้ไขตามกฎหมายต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

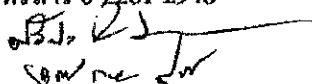
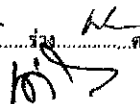
(นายชาวลิต ชูขจร)

รองเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

กองนิติการ

โทร.0-2281-6002

โทรสาร 0-2281-2940

บันทึกช่วยจำ

เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2549 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมกองนิติการ ส.ป.ก. ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร ได้มีการหารือร่วมกันระหว่าง ปทจ. ระยอง สระแก้ว ปทุมธานี ศรีสะเกษ พิชญ โลก และผู้แทนกองนิติการ (รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมตามเอกสารที่แนบ) โดยมี ผดก. (นายสุรศักดิ์ แสงอร่าม) เป็นประธานการประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาที่ ส.ป.ก. (กนก.) จะตอบข้อหารือของ ส.ป.ก. หนองบัวลำภูในประเด็นเกษตรกร (นางสุบรร ภิรมย์จิตร และนายประครอง ภิรมย์จิตร ผู้เป็นสามี) ไม่ชำระหนี้ ธ.ก.ส. ต้องสันติสิทธิในที่ดินที่ได้รับมอบจาก ส.ป.ก. ทุกแปลงตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ซึ่ง รรทก. (นายชวลิต ชูขจร) มีความเห็นว่า การให้เกษตรกรสันติสิทธิในที่ดินทุกแปลงไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน จึงให้ กนก. นักผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาประชุมให้ได้ข้อยุติว่าสมควรตอบข้อหารือเช่นนั้นหรือไม่ ที่ประชุมพิจารณาและมีความเห็น ดังนี้

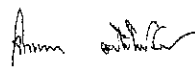
1. ประเด็นที่ ส.ป.ก. หนองบัวลำภูไม่ได้หารือ แต่เป็นข้อสังเกตของผู้ร่วมประชุม คือ นางสุบรร และนายประครอง ภิรมย์จิตร ได้รับการจัดที่ดินหลายแปลง ซึ่งรวมเนื้อที่แล้วเกินกว่ากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนด (เกิน 50 ไร่ โดยไม่ได้เป็นที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่) เห็นสมควรให้ ส.ป.ก. หนองบัวลำภู ตรวจสอบข้อเท็จจริง หากเป็นความผิดพลาดในการจัดที่ดินจะได้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

2. ประเด็นตามข้อหารือ กรณีเกษตรกรไม่ชำระหนี้ ธ.ก.ส. สมควรให้เกษตรกรสันติสิทธิในที่ดินทุกแปลงตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ หรือไม่อย่างไรนั้นที่ประชุมมีความเห็นแตกต่างกัน คือ

2.1 ฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยเห็นว่า เกษตรกรผู้กระทำผิดระเบียบต้องสันติสิทธิในที่ดินเฉพาะแปลงเพราะ ในการจัดเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแต่ละครั้งแต่ละแปลงได้ดำเนินการตามระเบียบ คปก. ว่าด้วย การคัดเลือกเกษตรกรฯ โดยเริ่มจากความหมายของเกษตรกร คุณสมบัติของเกษตรกร และลำดับของเกษตรกรผู้จะได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. จึงควรมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดระเบียบในแต่ละแปลง นอกจากนั้นระเบียบ คปก. ว่าด้วยการเข้าทำประโยชน์ฯ ได้กำหนดหน้าที่ของเกษตรกรเมื่อมีการกระทำผิดระเบียบในที่ดินแปลงใดถือเป็นพฤติกรรมที่แสดงเจตนากระทำผิดต่อที่ดินแปลงนั้น อย่างไรก็ตาม หากผลการพิจารณาได้ข้อยุติว่า เกษตรกรผู้กระทำผิดระเบียบต้องสันติสิทธิในที่ดินทุกแปลง การนำเรื่องเสนอ คปจ. พิจารณา ส.ป.ก. จังหวัดต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของระเบียบโดยเคร่งครัด และรอบคอบนับตั้งแต่ มีหนังสือเตือนเพื่อให้โอกาสแก่เกษตรกรเพียงพอเข้าใจเหตุแห่งการสันติสิทธิหรือได้โต้แย้งแสดงเหตุผล มีการรวบรวมพยานหลักฐานหรือดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติไม่มีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัยในชั้นพิจารณาของ คปจ. เพื่อให้มติ คปจ. ถูกต้องและเป็นธรรม

2.2 ฝ่ายที่มีเสียงข้างมากเห็นว่า เกษตรกรผู้กระทำผิดระเบียบต้องสิ้นสิทธิในที่ดินทุกแปลง เพราะระเบียบ คปก. ว่าด้วยการเข้าทำประโยชน์ฯ กำหนดหน้าที่ที่เกษตรกรต้องปฏิบัติไว้ชัดเจนรวมทั้งระบุกรณีใดต้องสิ้นสิทธิในที่ดิน ซึ่งถือเป็นสิทธิเดียวสำหรับเกษตรกรไม่ว่าจะได้รับมอบที่ดินจาก ส.ป.ก. แปลงเดียวหรือหลายแปลง หากสิ้นสิทธิเฉพาะแปลงจะไม่เป็นกรรมกับเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. แปลงใหญ่เพียงแปลงเดียว ในขณะที่ผู้ได้รับที่ดิน ส.ป.ก. แปลงย่อยหลายแปลง ยังเหลือที่ดินทำกินทั้งที่กระทำผิดระเบียบอย่างเดียวกัน กรณีระเบียบไม่แยกเหตุแห่งการสิ้นสิทธิตามพฤติกรรมการกระทำผิดระเบียบได้ให้โอกาสแก่เกษตรกรโดยการมีหนังสือเตือนให้เกษตรกรแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง หาก คปจ. มีมติให้สิ้นสิทธิในที่ดิน เกษตรกรยังใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเมื่อเห็นว่าไม่เป็นธรรม จึงเห็นได้ว่า ส.ป.ก. มีแนวทางเยียวยาให้เกษตรกรก่อน และหลังเกิดเหตุแห่งการสิ้นสิทธิ เช่น หากเกษตรกรไม่ประสงค์จะทำประโยชน์ในที่ดินก็สามารถโอนการทำประโยชน์ในที่ดินให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือให้เวลาและแนวทางแก่เกษตรกรในการชำระหนี้หรือแก้ไขในสิ่งที่เกิดเหตุแห่งการสิ้นสิทธิ เมื่อปรากฏชัดเจนถึงที่สุดว่าเกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบได้จึงจะถึงขั้นตอนให้สิ้นสิทธิในที่ดินที่ได้รับจาก ส.ป.ก. อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกร ซึ่งสิ้นสิทธิในที่ดินด้วยเหตุจำเป็นและสมควรยังประสงค์จะมีที่ดินประกอบเกษตรกรรมต่อไปก็สามารถยื่นคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการคัดเลือกเกษตรกรฯ เมื่อมีประกาศ คปจ. ให้ ส.ป.ก. จังหวัดดำเนินการจัดเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามโครงการปฏิรูปที่ดินโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา 5 ปี ก่อนวันที่จะได้รับการคัดเลือก

สรุปผลการประชุม เป็นไปตามความเห็นของผู้ร่วมประชุมส่วนใหญ่ให้เกษตรกรผู้กระทำผิดระเบียบต้องสิ้นสิทธิในที่ดินทุกแปลงโดยถือเป็นสิทธิเดียวสำหรับเกษตรกร แต่ในการตอบข้อหารือต้องเน้นให้ ส.ป.ก. หนองบัวลำภู ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบให้ชัดเจนทั้งข้อเท็จจริง และหลักฐานการกระทำผิดระเบียบก่อนนำเสนอ คปจ. พิจารณา และขอให้ ส.ป.ก. หนองบัวลำภู ตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นที่เกษตรกร (นางสุบรร และนายประครอง ภิรมย์จิตร) ได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. ซึ่งรวมเนื้อที่แล้วเกินกว่ากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนดด้วย

(นางสาวจินดา ภิรมย์พันธ์)
นักกร
ผู้จัดบันทึก